поліцейського, так і для оточення, оскільки бували не поодинокі випадки, коли зброя випадково виконувала постріл і завдавала шкоди. На сьогодні законодавцем не вказується тактична складова щодо цієї ситуації, а згідно з Інструкцією із заходів безпеки при поводженні зі зброєю, розряджання зброї проводиться у відповідній кімнаті відділку поліції, де є всі необхідні засоби безпеки під час розряджання зброї. Крім того, згідно з цією інструкцією, а саме розділу IV, п. 6, під час несення служби категорично забороняється від'єднувати магазин від зброї та виймати з нього патрони [6].

1. Про Національну поліцію України : Закон України від 2.07.2015 р. № 580. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19.

2. Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 01.02.2016 № 70. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0250-16#Text.

3. Рекомендація Rec. (2001) 10 Комітету Міністрів державам-учасницям Ради Європи «Про Європейський кодекс поліцейської етики» : ухв. Комітетом міністрів 19 вересня 2001 року на 765-му засіданні заступників міністрів. Статус поліції: міжнародні стандарти і зарубіжне законодавство / за заг. ред. О. А. Банчука. Київ : Москаленко О. М., 2013. С. 19–51.

4. Кодекс поведінки посадових осіб по підтримці правопорядку : прийнятий резолюцією 34/169 Генеральної Асамблеї ООН від 17.12.1979. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_282#Text.

5. Права людини в діяльності української поліції – 2015. Науково-практичне видання / упоряд. Є. О. Крапивін. Київ : Асоціація УМДПЛ, 2016. 408 с.

Дмитро СВЕРДЛОВ
викладач кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (м. Дніпро, Україна)

ЩОДО ПРАВОВОГО КАЗУСУ У СФЕРІ РЕГУЛЮВАННЯ ПОРЯДКУ ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ ЗБОРІВ, МІТИНГІВ, ДЕМОНСТРАЦІЙ

В умовах стрімкої демократизації суспільства в Україні, а також у світлі минулих негативних подій, громадяни та люди, які мешкають на території держави, швидко опановують можливість впливу на органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, посадових осіб шляхом «вуличного протесту». Зазначені дії застосовуються з метою отримання бажаного результату, висловлення протесту проти дії або бездіяльності тощо.

Право громадян збиратися мирно закріплено приписами ст. 39 Конституції України [1]. Це фундаментальне та основоположне право людини в реаліях сучасного демократичного суспільства.

Відповідно до положень вищевказаної статті Конституції України організатор проведення мирного зібрання зобов'язаний завчасно сповістити органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування про його проведення.

Крім того, Кодексом України про адміністративні правопорушення, а саме ст. 185^1 передбачена відповідальність за порушення правил проведення мирних зібрань [2]. Виконаною нами науковою розвідкою детерміновано, що в разі не повідомлення суб'єктом-ініціатором заходу органів публічної адміністрації щодо проведення мирного зібрання, інтенцією якого є відстоювання прав і інтересів, передбачена відповідальність. Але диспозицією ст. 185^1 КУпАП передбачено, що в разі порушення встановленого порядку організації або проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій до суб'єкта цього делікту можуть бути застосовані заходи адміністративно-правової відповідальності.

Ст. 185^1 КУпАП за особливістю конструкції є бланкетною нормою, тобто положення, урегульовані в статті, відсилають нас до нормативно-правового акта, що регулює суспільні відносини у цій правовій інституції.

На жаль на цей час норми, які б регулювали порядок проведення мирних зібрань в нормативно-правовому забезпеченні України, відсутні, що суперечить приписам п. 1 ч. 1

Конституції України.

Спробуємо більш детально розглянути зазначену проблематику.

Постановою Верховної Ради України «Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства Союзу РСР» [3] від 12 вересня 1991 року № 1545-XII було ратифіковано Указ Президії Верховної Ради СРСР «Про порядок організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій в СРСР» [4].

У зазначеному нормативно-правовому акті містились певні норми та вимоги щодо порядку проведення масових заходів, а саме:

– встановлено вік особи, з якого можна подавати повідомлення про проведення заходів (з 18 років);

– визначено зміст повідомлення (мета, форма, місце або маршрут, час початку та закінчення, кількість учасників, ПІБ організаторів, місця їх проживання, роботи, навчання, дата подачі заяви);

– визначений термін подачі повідомлення (не пізніше ніж за 10 днів до проведення заходу).

Рішенням Конституційного Суду України [5] у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідальності Конституції України (конституційності) положень частини п'ятої статті 21 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» [6] (справа про завчасне сповіщення про проведення публічних богослужінь, релігійних обрядів, церемоній та процесій) від 8 вересня 2016 року № 6-рп/2016 (справа № 1-13/2016) Указ Президії Верховної Ради СРСР «Про порядок організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій в СРСР» визнано неконституційним та таким, що втратив чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України цього Рішення.

Тобто починаючи з 2016 року і до цього часу відсутнє нормативно-правове забезпечення у сфері регулювання порядку організації і проведення мирних зібрань.

Водночас треба зазначити, що Європейський суд з прав людини, розглядаючи справу «Вєренцов проти України» [7] (заява № 20372/11) у Страсбурзі 11 квітня 2013 року, визначив таке: «Суд також відзначає, що, як загально визнано, постанова Верховної Ради України «Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства Союзу РСР» стосується тимчасового застосування законодавства Радянського Союзу, і досі парламентом України не було введено в дію жодного закону, який би регулював порядок проведення мирних демонстрацій, хоча статті 39 та 92 Конституції чітко вимагають того, щоб такий порядок було встановлено законом, тобто актом парламенту України. Хоча Суд погоджується з тим, що державі може знадобитися певний час для прийняття законодавчих актів протягом перехідного періоду, він не може погодитися з тим, що затримка у понад двадцять років є виправданою, особливо коли йдеться про таке фундаментальне право як свобода мирних зібрань».

Зважаючи на викладене, треба зазначити, що починаючи з 2016 року притягти особу до відповідальності за будь-яке порушення порядку проведення мирного зібрання не можна, у зв'язку з відсутністю правового регулювання у положеннях чинного законодавства України, яка б обумовлювала та визначала цей порядок.

Дослідивши вищезазначене питання, для недопущення порушень у сфері реалізації прав людини на мирне зібрання, а також вжиття необхідних підготовчих заходів щодо належного забезпечення публічного порядку та публічної безпеки в місцях проведення заходів необхідне нормативно-правове врегулювання суспільних відносин у сфері встановленого порядку управління. Після нормативного закріплення на рівні закону, де буде чітко виокремлено порядок проведення мітингів та мирних зібрань, права і обов'язки суб'єктів, які беруть участь у цих заходах, передбачені ризики, що виникають, тоді всебічно та неупереджено суб'єкти владних повноважень будуть уповноважені на застосування заходів адміністративного примусу за адміністративно-правовою кваліфікацією ст. 185^1 КУпАП.

---

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про адміністративні правопорушення : Кодекс України від 07.12.1984 р. № 8073-X. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. Дод. до № 51. Ст. 1122.
3. Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства Союзу РСР : Постанова Верховної Ради України від 12.09.1991 р. № 1545-XII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1991. № 46. Ст. 621.

4. Про порядок організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій в СРСР : Указ Президії Верховної Ради СРСР від 28.07.1988 р. № 9306-XI. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v9306400-88.

5. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини п'ятої статті 21 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» (справа № 1-13/2016) від 8 вересня 2016 року № 6-рп/2016. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-16.

6. Про свободу совісті та релігійні організації : Закон України від 23.04.1991 р. № 987-XII. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 25. Ст. 283.

7. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Вєренцов проти України» (заява № 20372/11) від 11 квітня 2013 року. URL : https://zakon.rada.gov.ua/go/974_945.

Дмитро СВЕРДЛОВ
викладач кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності

Олексій МАМЧІЙ
завідувач відділення первинної професійної підготовки, спеціалізації та підвищення кваліфікації ННІ ЗНПК Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО ПРОФІЛАКТИКИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОСТУПКІВ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА ГРОМАДСЬКИЙ ПОРЯДОК ТА ГРОМАДСЬКУ БЕЗПЕКУ

Забезпечення громадської безпеки та правопорядку – один із важливих факторів розвитку демократичних засад життєдіяльності українського суспільства, утвердження принципу соціальної справедливості, гарантій прав і свобод громадян. Профілактика адміністративно-правового характеру є важливою для забезпечення громадського порядку та безпеки.

Проблематика цього питання полягає в тому, що боротьба з адміністративними правопорушеннями у сфері громадської безпеки недостатньо ефективна. Велика кількість адміністративних правопорушень призводить до створення загрози конституційним правам і свободам громадян, життєво важливим інтересам держави, тому забезпечення громадської безпеки вимагає здійснення профілактичних заходів, серед яких важливе місце посідають адміністративно-правові засоби впливу щодо підтримання громадської безпеки і правопорядку.

Необхідно визначитися з такими поняттями, як «громадська безпека» та «громадський порядок». У вузькому розумінні громадська безпека розглядається як порядок вольових суспільних відносин, що виникають та стверджуються в процесі життєдіяльності громадян, їх спілкування в громадських місцях згідно з чинними приписами правових норм та правил і звичаїв цивілізованого суспільства. Громадський порядок можна розглядати як обумовлену вимогами розвитку систему суспільних відносин, формування і розвиток яких сприяє підтримці суспільного і особистого спокою, узгодженості і ритмічності суспільного життя, забезпеченню у взаємному спілкуванні людей їх особистої та майнової недоторканності, честі і гідності. Громадська безпека тісно пов'язана з громадським порядком. Говорячи про співвідношення понять «громадська безпека» і «громадський порядок», треба виходити з того, що громадський порядок є складовою частиною категорії громадської безпеки, яка забезпечується не лише правовими, а й іншими нормами (наприклад, технічними, технологічними, етичними тощо) [1, с. 15].

Профілактика правопорушень – це система заходів, спрямованих на охорону прав і свобод людини й громадянина, власності, громадського порядку та громадської безпеки, довкілля, конституційного устрою України від протиправних посягань, профілактику правопорушень, і порядок їх здійснення органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями всіх форм власності, громадськими формуваннями з охорони громадського порядку, окремими громадянами, а